

ÖZERKON

Özel Eğitim ve Rehabilitasyonda
Disiplinler Arası Yaklaşımlar Kongresi
Bildiri Kitapçığı

14-15 Ekim
2022

Interdisciplinary Approaches in Special
Education and Rehabilitation Congress
Congress Booklet

September 14, 15
2022

ISBN: 978-605-72012-0-1

ÖZERKDER

TÜM ÖZEL EĞİTİM ve REHABİLİTASYON KURUMLARI DERNEĞİ

Özel Eğitim ve Rehabilitasyonda
Disiplinler Arası Yaklaşımlar Kongresi

14-15 Ekim
2022

ISBN
978-605- 72012-0-1

ÖZERKON

ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYONDA
DİSİPLİNLER ARASI YAKLAŞIMLAR
KONGRESİ 2022

BİLDİRİ KİTAPÇIĞI

Editör

Şeref Baysal

Tarih / Yer

14-15 Ekim 2022 / İstanbul - Türkiye

Destekleyen Üniversite

İSTANBUL
NIŞANTAŞI
UNIVERSITY
NEW

Özel Eğitim ve Rehabilitasyonda
Disiplinler Arası Yaklaşımlar Kongresi

14-15 Ekim
2022

ISBN
978-605- 72012-0-1

ÖZERKON

ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYONDA
DİSİPLİNLER ARASI YAKLAŞIMLAR
KONGRESİ 2022

PROCEEDINGS BOOKLET

Editor

Şeref Baysal

Date / Location

September 14th, 15th, 2022 / İstanbul - Türkiye

Supporting University

İSTANBUL
NİŞANTAŞI
UNIVERSITY
NEW

Kongre Ekibi

THE TEAM

Düzenleyen / Governer

Tüm Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurumları Derneği

Kongre Başkanları / Congress Presidents

Prof. Dr. Muhammed Ayaz, Prof. Dr. Atilla Cavkaytar, Şeref Baysal

Kongre Sekreteri / Congress' Secretary

Doruk Gülsever

Kapak Tasarımı / Cover Page Design

Doruk Gülsever

Yayıncı / Publisher

Yüksekbilgili Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti.

Yazışma Adresi / Address

Ekinoba Mah. Öztanık Cad. Miarko Sitesi A Blok No:10/41 Büyükçekmece - İstanbul

Telefon: 0552 899 25 45 / **E-Posta:** info@ozerkon.com

Not

Kongre bildiri kitapçığında yer alan bildiri metinlerinin her türlü bilimsel ve mali sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022 Yayın Hakları Saklıdır.

Bilim Kurulu

- Prof. Dr. Muhammed AYZ – Çocuk ve Ergen Psikiyatri, Rumeli Üniversitesi
- Prof. Dr. Atilla Cavkaytar – Özel Eğitim, Maltepe Üniversitesi
- Prof. Dr. Selda Özdemir – Özel Eğitim, Hacettepe Üniversitesi (Bölüm Başkanı)
- Prof. Dr. Halil İbrahim DİKEN – Özel Eğitim, Anadolu Üniversitesi
- Prof. Dr. E. Sema BATU – Özel Eğitim, Maltepe Üniversitesi
- Prof. Dr. Elif Sazak – Özel Eğitim, Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Prof. Dr. E. Sezgin VURAN – Özel Eğitim, Anadolu Üniversitesi
- Prof. Dr. Emine Rüya Özmen – Özel Eğitim, Gazi Üniversitesi
- Prof. Dr. Müge Yüksel – Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık, Marmara Üniversitesi
- Prof. Dr. Bülent Elbasan – Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Gazi Üniversitesi
- Prof. Dr. Ali Evren Tufan – Çocuk ve Ergen Psikiyatri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Prof. Dr. Ayhan BİLGİÇ – Çocuk ve Ergen Psikiyatri, Necmettin Erbakan Üniversitesi
- Prof. Dr. Vedat Işıkhan – Sosyal Hizmetler, Hacettepe Üniversitesi
- Prof. Dr. Bilge UZUN – Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık, Bahçeşehir Üniversitesi
- Prof. Dr. Mintaze Kerem Günel (Bobath Terapistleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı) – Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hacettepe Üniversitesi
- Prof. Dr. Tülin Düger (Türkiye Fizyoterapistler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı) – Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hacettepe Üniversitesi,
- Prof. Dr. Şengül Hablemitoğlu – Sosyal Hizmetler, Lefke Avrupa Üniversitesi (Sağlık Bilimleri Fakültesi)
- Prof. Dr. Nilgün Küçükkaraca – Sosyal Hizmetler, Hacettepe Üniversitesi (Sağlık Bilimleri Fakültesi)
- Doç. Dr. Emre Ünlü – Özel Eğitim, İzmir Demokrasi Üniversitesi
- Doç. Dr. Marilena Z. Leana TAŞÇILAR – Özel Eğitim, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Durmuş Ümmet – Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık, Marmara Üniversitesi
- Doç. Dr. Barış Ekici – Çocuk Nöroloji
- Doç. Dr. Serhat Güler – Çocuk Nöroloji
- Doç. Dr. Emel Sarı Gökten – Çocuk ve Ergen Psikiyatri
- Doç. Dr. Gönül Acar – Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Marmara Üniversitesi
- Doç. Dr. Seray OLÇAY – Özel Eğitim, Hacettepe Üniversitesi
- Doç. Dr. Sevcan YAĞAN – Okul Öncesi Öğretmenliği, İstanbul Kültür Üniversitesi
- Doç. Dr. Çiğdem Yavuz Güler – Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi

Doç. Dr. Abdullah Serdar Açıkgöz – Kadın Doğum Uzmanı, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Doç. Dr. Aydan Aydın – Özel Eğitim, Marmara Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Emrah Cangi – Dil ve Konuşma Terapisi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Meltem Yazıcı Günay (Çocuk Fizyoterapistleri Derneği Yöneti Kurulu Başkanı) – Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Karatekin Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Merve Kalınlı – Çocuk ve Ergen Psikiyatri, Toros Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin SELVİ – Özel Eğitim, Okan Üniversitesi

Dr. Emel Tütüncü – Çocuk ve Ergen Psikiyatri

Dr. Öğr. Üyesi Fidan Güneş GÜRGÖR KILIÇ – Özel Eğitim, İstanbul Kültür Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Özlem DALGIN – Özel Eğitim, İstanbul Kültür Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Emine Hande AYDOS – Okul Öncesi Öğretmenliği, İstanbul Kültür Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yeşim ÜNVEREN – Ergoterapi, Üsküdar Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Bahar AKOĞLU – Psikoloji, Nişantaşı Üniversitesi

Arş. Gör. Tuna Şahsuvaroğlu – Özel Eğitim, Marmara Üniversitesi

Düzenleyen Kurum

ÖZERKDER

TÜM ÖZEL EĞİTİM ve REHABİLİTASYON KURUMLARI DERNEĞİ

Destekleyen Üniversite

İSTANBUL
NİŞANTAŞI
UNIVERSITY
NEW

Organizasyon

Kongrenin organizasyonu **Yüksekbilgili Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti.** tarafından yapılmaktadır.

Amaç

Purpose

Özel Eğitim ve Rehabilitasyonda Disiplinler Arası Yaklaşımlar Kongresi akademik hakemli bir kongredir. Kongrenin amacı; Gelişimi farklı veya riskli olan çocuklara, ailelere ve uzmanlara aşağıdaki alanlarda hizmet veren alanları kapsarken herhangi bir disiplin ile sınırlı kalmadan Çocuk Gelişimi, Çocuk Psikiyatrisi, Yetişkin Psikiyatrisi, Çocuk Nörolojisi, Dil ve Konuşma Terapistliği, Ergoterapi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Gelişimsel Pediatri, Odyoloji, Okulöncesi Öğretmenliği, Özel Eğitim, Psikoloji, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Sosyal Hizmetler literatürüne katkıda bulunmaktadır.

Yasal Sorumluluk

Legal Responsibility

Bildiri kitabında yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına ve çevirmenlerine aittir.
The authors and translators are responsible for the content of their papers.

Yayın Hakları

Copyright and Permissions

Tüm yayın hakları saklıdır. Bu bildiri kitabının hiçbir bölümü yazılı ön izin olmaksızın hiçbir biçimde ve hiçbir yolla yeniden üretilemez ve dağıtılamaz, kaynakçada gösterilmeden atıf yapılamaz.
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced and disseminated in any means without the prior written permission of Interdisciplinary Approaches in Special Education and Rehabilitation Congress (ÖZERKON). No citation can be made without reference.

İçindekiler

Kongre Ekibi	III
Bilim Kurulu	IV
Düzenleyen Kurum	VI
Destekleyen Üniversite	VI
Organizasyon	VI
Amaç	VII
Yasal Sorumluluk	VII
Yayın Hakları	VII
İçindekiler	VIII
OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA ÖYKÜLEME VE YÜRÜTÜCÜ İŞLEV BECERİLERİNİN İNCELENMESİ	1
NÖROGELİŞİMSEL OLARAK HEM SAĞLIKLI HEM ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARA SAHİP EBEVEYNLERİN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ	3
ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK İHMAL VE İSTİSMAR: TÜRKİYE'DE YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNDEN GENEL BİR BAKIŞ	5
BİLİNÇLİ FARKINDALIK TEMELLİ BİLİŞSEL TERAPİ PROGRAMININ OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN ANNELERİNİN YAŞAM DOYUMU VE MUTLULUK DÜZEYLERİNE ETKİSİ	7
İKLİM KRİZİ YAŞANIRKEN ENGELLİLER NEREDE?	9
ENGELLİLİK VE GENÇ İNTİHARLARI	13
SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA ÖZEL EĞİTİMDE AKRAN DESTEĞİ	17
ENGELLİ ÇOCUKLARDA BİR GÜÇLENDİRME ARACI OLARAK FİZİKSEL AKTİVİTE	20
ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN EBEVEYNLİK TUTUMLARI VE DESTEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN KEŞFEDİLMESİ	24
İLKOKUL ÇAĞI ÇOCUKLARININ KONUŞMA AKICISIZLIKLARININ TÜRLERİ VE SIKLIKLARININ İNCELENMESİ	26
OLGU SUNUMU: ATİPİK OTİZMDE PSIKOEĞİTİMİN VE TERAPİNİN ROLÜ	27
ERKEN ÇOCUKLUKTA OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARA OLUMLU DAVRANIŞ DESTEĞİ SUNARAK ETKİNLİK KATILIMI ARTIRMA	28
DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK ORTALAMALARI İLE MESLEKİ BENLİK SAYGISININ İNCELENMESİ	29
ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİNDE EĞİTİM GÖREN BİREYLERİN AİLELERİNİN ANKSİYETE VE DEPRESYON DÜZEYİNİN İNCELENMESİ	31

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN EBEVEYNLİK TUTUMLARI VE DESTEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN KEŞFEDİLMESİ

EXPLORING MOTHERS' VIEWS OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS ON PARENTING ATTITUDES AND SUPPORT

Demet Akarçay Ulutaş¹, Dilara Ustabası Gündüz², Ayşe Nur Boz Ünaloglu³, Büşra Gürbüz⁴

Özel gereksinim, engeli bulunan çocuğun toplumdaki fırsatlara erişimini kolaylaştırarak toplumda fonksiyonel bir birey olması yönünden sağlık, rehabilitasyon, eğitim, çevresel düzenleme gibi hak ve hizmetlere ihtiyacının olduğunu gösterir. Özel gereksinimli çocuklar, söz konusu hak ve hizmetlere erişim sağlama noktasında özel eğitimlere tabi tutulmaktadır. Özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerde ebeveynlerin tutum ve davranışları çocuğun iyilik halinin sağlanması noktasında kritik bir öneme sahiptir. Zira özel gereksinimli çocuklar özelinde ortaya çıkacak spesifik ihtiyaç ve gereklilikler ebeveynler arasında yeni rol tanımlamalarını ve sorumlulukları beraberinde getirmektedir. Buna karşın literatürde söz konusu alana ilişkin mevcut boşluk, bu alanda derinlemesine incelemelerin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Buradan hareketle bu çalışma; özel gereksinimli çocuğu olan annelerin ebeveynlik tutumlarına ilişkin görüşlerini keşfetmeyi amaçlamıştır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere çalışmanın yöntemi nitel araştırma olarak belirlenmiş olup veriler nitel veri toplama teknikleri arasında görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu, özel eğitim kurumlarına devam eden çocukların evlilik birliği içerisindeki anneler oluşturmaktadır. Sağlıklı aile modeli içerisinde ebeveynlik tutumuna odaklanıldığı için bu çalışmada çocuğun yaşı ve gereksinim türüne ilişkin bir dışlama kriteri belirtilmemiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları, Lecoy ve arkadaşları (2008) tarafından 1992'de Çocuk İstismarını Önleme Ulusal Komitesi tarafından kabul edilen bir ev ziyareti programı olan Sağlıklı Aile modelinin beş alt boyutundan (şiddet içeren ebeveynlik davranışı, ebeveynlik tutumları ve uygulamaları, ebeveynlik desteği, ruh sağlığı ve başa çıkma ile annelik sonuçları) ebeveynlik tutumları ve desteği alt boyutlarına odaklanılarak hazırlanmıştır. Araştırma sorularında; ebeveynlerin ilk etapta engeli bulunan çocuğa yaklaşımlarının nasıl olduğu, bu süreç içerisinde nasıl değişikliğe uğradığı ve ebeveynlik tutumlarına ilişkin görüşlerinin yanı sıra, hane içindeki engelli bireyin aile ve evlilik yaşamına etkilerinin nasıl olduğu, engelli çocuğa bakım verme konusundaki görüşleri, çocuklarının sorumluluklarına ilişkin eşleriyle görev paylaşımlarına ilişkin sorular yer almaktadır. Bunun yanı sıra engelli bireyin bakımında geniş aile, akraba, yakın çevre ve komşu desteğinin nasıl işlediği ve annenin, çocuğunun özel gereksinimine ilişkin kaynaklara erişim ve destek ağının keşfedilmesine ilişkin sorular yer almaktadır.

İçerik analiziyle elde edilen ön bulgularda katılımcıların aile içinde bir problem yaşadıklarında daha çok sakinleştirici bir tutumla yaklaştıkları, fakat bu sorunlarla karşılaştıklarında sosyal destek açısından kendilerini yalnız hissettikleri duygusu ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte katılımcıların genellikle ebeveynler olarak çocuklarının engel durumlarını çok zor kabullenen bir yaklaşım sergiledikleri, aile ve evlilik yaşamları üzerinde de zorlayıcı etkileri olduğu vurgulanmıştır. Tüm zorluklara karşın katılımcıların

¹ Doç. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, demet.akarcay@karatay.edu.tr

² Dr. Öğretim Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, dilara.ustabasi@karatay.edu.tr

³ Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, aysenur.boz@karatay.edu.tr

⁴ Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, busra.gurbuz@karatay.edu.tr

çoğu engelli bireyin bakımının en iyi anne ve babalar tarafından verildiğine inandığını belirtmiş ve eşleriyle aralarında görev dağılımı yapılan çiftlerin süreçle daha kolay baş ettikleri ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın bulguları göz önünde bulundurulduğunda toplumsal cinsiyet rolleri gereği annelerin özel gereksinimli çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama ve bakım verme noktasında sorumluluklarının eşlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çocuğu özelinde spesifik problemlerle karşılaşan annelerin en başta kendi psikososyal iyilik halinin korunmasında sosyal destek mekanizmasının önemi göz ardı edilemez bir nitelik taşımaktadır. Çocuğu özelinde evlilik ve aile dinamikleri değişen kadınların sosyalleşmeleri önündeki engellerin kaldırılması bir sosyal hizmet sorumluluğu olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra annelerin çocuğuna yönelik ebeveynlik tutum ve davranışı özelinde desteklenebilmesi için sosyal ve ekonomik kaynaklarla buluşturmada sosyal hizmet mesleğinin bu alan özelindeki uygulamaları değerli görülmektedir. Bu çalışmada spesifik olarak bir gereksinime odaklanılmamış olup, gelecek çalışmalarda farklı gereksinim türlerinin de dikkate alınarak ebeveynlik tutumlarının gereksinim türüne göre nasıl değiştiğinin keşfedilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: özel gereksinimli çocuk, ebeveynlik tutumları, ebeveynlik desteği
Keywords: children with special needs, parenting attitudes, parenting support